

**Azərbaycan Respublikasının
Auditorlar Palatası**

**2018-Cİ İL İDARƏETMƏ UÇOTU
TƏDRİS PROGRAMI**

BAKI – 2018

*Azərbaycan Respublikasının
Auditorlar Palatası sədrinin
2018-ci il 28 mart tarixli 10
nömrəli əmri ilə təsdiq edilmişdir*

**2018-Cİ İL ÜZRƏ İDARƏETMƏ UÇOTU KURSUNUN
TƏDRİS P R O Q R A M I**

Proqramı tərtib edənlər:

***Məsul şəxs: Kadr hazırlığı, akkreditasiya və beynəlxalq əlaqələr idarəsinin rəisi
S.Gülməmmədov***

İcraçı: Kadr hazırlığı şöbəsinin müdiri E.Behbudova

Moderator: Davud Məmmədov

Kursun davamiyyət müddəti - 12 saat

MÜNDƏRİCAT

1. GİRİŞ.....	4
2. Maya dəyərinin hesablanması.....	5
3. Büdcələmə və standart maya dəyəri.....	5

GİRİŞ

İdarəetmə uçotu istehsalat uçotuna əsaslanaraq müxtəlif **idarəetmə qərarları (operativ, taktiki və strateji) qəbul etmək üçün informasiya bazaları hazırlayır**. O, operativ və taktiki qərarların qəbul edilməsində müəssisə rəhbərlərini zəruri informasiyalarla tam təmin edir. Strateji qərar qəbul etmək üçün isə uçot məlumatları ilə yanaşı xüsusi tədqiqat nəticəsində əldə edilən məlumatlardan da istifadə etmək zəruridir.

Beləliklə, idarəetmə uçotu müəssisənin idarədaxili idarə olunması sisteminin ayrılmaz hissəsi hesab edilir və istehsalat uçotundan onunla fərqlənir ki, burada əsas diqqət informasiyanın idarəetmə məqsədi üçün istifadə edilməsinə yönəldilir.

İdarəetmə uçotunun məqsədi

İdarəetmə uçotunun məqsədini konkret müəssisədə qəbul edilmiş qərarın təbiətinə tam uyğunlaşdırılmış və idarəetmə vasitəsi kimi istifadə edilən hesabat sisteminin təmin edilməsi təşkil edir. Qarşıya qoyulan məqsədə nail olmaq üçün idarəetmə uçotu sistemi planlaşma, uçot, təhlil, tənzimləmə və s. işlərdə istifadə olunur. Bütün bunlar formalaşdırılan məqsədlərin son nəticəsinin müəyyən edilməsinə yönəldilir.

Əgər maliyyə uçotu müəssisənin istehsalat fəaliyyətinin ümumi nəticəsinin (onun bütün bölmələri və hazırlanan məmumatın çeşidi üzrə) müəyyən olunmasını təmin edirsə, bu ümumi yekunu fəaliyyətin ayrı-ayrı bölmələri üzrə göstəricilərə (işlərin növlərinə, coğrafi zonaya, məmumata) ayırmaq üçün müvafiq məlumatlar tələb olunur ki, bunları da mahiyyət etibarilə **idarəetmə uçotu verir**.

İdarəetmə uçotunun vəzifələri

Beləliklə, təyinatından və qarşıya qoyulan məqsəddən asılı olaraq idarəetmə uçotu aşağıdakı əsas vəzifələri yerinə yetirir:

- müəssisənin üzərinə götürdüyü bütün istehsal funksiyalarının yerinə yetirilməsini təmin edən xərcləri müəyyənləşdirir;
- müəssisə balansının bir sıra tərkib hissələrini (məsələn, anbardakı hazır məmumat ehtiyatını, hazırlıq mərhələsində olan məmumatın miqdarı) hesablamaq üçün əsas yaradır;
- müvafiq satış qiymətilə müqayisə etmək üçün məmumatların (malların) dəyərini hesablamaqla müəssisənin istehsalat fəaliyyətindən əldə edilən nəticəni təhlil edir;
- cari xərc və gəlirləri proqnozlaşdırır (məsələn, məmumatın dəyərini və təsərrüfat büdcəsini əvvəlcədən hesablamaq yolu ilə);
- proqnozlaşdırılan və həqiqi məlumatlar arasındakı kənarlaşmanı təhlil və təsdiq edir (məsələn, büdcə xərclərinə və onların icrasına nəzarət edir).

Bu sadalanan vəzifələri üç istiqamətdə qruplaşdırmaq məqsəduyğundur:

1. Birinci istiqamət – məmumat və xidmətin dəyərinin hesablanması, həmçinin rentabelliğin təhlili;
2. İkinci istiqamət – müəssisənin məsul bölmələrinin yerinə yetirdiyi funksiyalarla əlaqədar maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətinə idarəetmə nəzarəti;
3. Üçüncü istiqamət – qərar qəbul etmək.

Kursun tədris proqramı

Tədris müddəti: 12 saat

Mühazirə: 6 saat

Məşğələ: 6 saat

Mövzu 1: Maya dəyərinin hesablanması

- Material, əmək və qaimə xərclərinin uçotu
- Absorbsiya və marjinal dəyərləndirmə
- İstehsalatda ənənəvi maya dəyərinin hesablanması
- Proses əsasında hesablanma
- Hədəf maya dəyərinin hesablanması
- Müvafiq xərclərin nəzərə alınması
- Həcm-xərclər təhlili
- Məhdudəddici amillər
- Qiymətqoyma

Mövzu 2: Büdcələmə və standart maya dəyəri

- Statistik üsullar
- Büdcənin hazırlanması
- Standart maya dəyəri sistemi
- Kənarlaşmaların hesablanması və təhlili

2018-Cİ İL ÜZRƏ İDARƏETMƏ UÇOTU KURSUNUN TƏDRİS PROQRAMI

PROQRAMIN TƏDRİS MÜDDƏTİ: 6 saat

Sıra №-si	Mövzuların adı	Cəmi		
			Müh.	Sem.
1.	Maya dəyərinin hesablanması	6	3	3
2.	Büdcələmə və standart maya dəyəri	6	3	3